

Pravilni, **konoplja** je ušla nadzoru

Slovenska zmeda pri urejanju konoplje se vse bolj stopnjuje, kar gre predvsem NA ŠKODO VEČ TISOČ BOLNIKOV, ki se s konopljo zdravijo

ŽIGA BRDNIK

Mnogi vedo, in to je neizpodbitno, da konoplja, predvsem pa koncentrirana smola iz nje, zdravi določene bolezni in lajša še številnejše simptome, zaradi njene prepovedi pa še vedno ne dobijo odgovorov, zakaj, v kakšni obliki in kako. Tako se na primer že dogaja, da kar preko radijskih oglasov nekateri ponujajo čudežne svečke, pri tem pa v bistvu prodajajo hladno stiskano olje iz industrijske konoplje, ki je sicer zdravo, ne pa tudi zdravilno. Na črnem trgu pa se medtem že pojavljajo dobičkarji, ki prodajajo konopljo ali smolo dvomljive kakovosti, ki sta, če nista pravilno pridelani, lahko škodljivi. Zogovorniki konoplje zato spodbujajo samooskrbo, a kaj, ko se lahko tudi za nekaj gramov ali sadik znajdeš na sodišču, nihče pa ne zna natančno povedati, kako bi se, če rastlino gojiš za lastne potrebe ali za svoje bližnje, temu izognil. Čeprav je pohvalno, da se vsaj debata razvija in se iščejo rešitve, pa trenutno stanje priča o popolni neusklajenosti pri tem početju.

Prelomna sodba in skrivnostna priporočila

Problematico kazenskega pregona konoplje je pred kratkim najbolj jasno pokazala sodba vrhovnega sodišča v zadevi Janka Pirca. Pred dvema letoma je bil na Okrožnem sodišču v Krškem obsojen na štiri mesece pogojne kazni zaradi neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, kar

je lani potrdilo tudi Višje sodišče v Ljubljani. A Pirc, ki so mu našli osem sadik in 20,9 grama posušenega cveta konoplje, je rastlino gojil za svojo partnerico z multiplo sklerozo in sina diabetika. Vrhovno sodišče je obtožbe zato ovrгло, kar se zgodi zelo redko. V svoji razlagi je zapisalo, "da v določenih primerih zgolj neupravičeno gojenje konoplje ne bo zadostovalo za zaključek, da je storilec konopljo tudi proizvajal. Že iz zakonskega znaka 'proizvodnja' namreč izhaja, da gre za izdelavo oziroma gojenje večje količine mamila oziroma storilčevu ukvarjanje s pridelavo, kar pa je praviloma namenjeno širšemu krogu ljudi in ne samo enemu uporabniku." Vrhovno sodišče je tako razmejilo gojenje in proizvodnjo konoplje. Hkrati pa dodalo, da gre pri 20,9 grama za "nedvomno majhno količino gojene prepovedane droge".

Pirčeva odvetnica Mojca Bertalanč Foršek je pojasnila: "Sodišča niso upoštevala, če tožilec ni dokazal naklepa preprodaje, ampak samo posest." Za naklep je namreč treba ugotoviti tudi obstoj drugih okoliščin, ki kažejo na to, da pridelava konoplje ni namenjena samo obdolženčevi lastni uporabi. "Zelo pomembna je tudi ugotovitev, da je 20 gramov konoplje majhna količina, ker se v nekaterih primerih sodno preganja tudi manj kot 10 gramov, v enem celo 1,2 grama. Vrhovno sodišče je tudi

jasno navedlo, da gojenje za partnerico brez naklepa preprodaje ni kaznivo dejanje. To je pomembno za samooskrbo, ki bi morala biti obravnavana kot prekršek." Bertalanč Forškova opozarja tudi na priporočilo Vrhovnega državnega tožilstva, ki ga to ne želi javno obelodaniti: tožilec naj bi odstopil od kazenskega pregona, ko so zasežene do tri sadike konoplje, ko jih je zaseženih do deset, pa se odloča glede na primer, odvisno od okoliščin. "Očitno ni točnih pravil, zato je zadeva ušla nadzoru." Izpostavlja predvsem oster pregon na področju Murske Sobotice, kjer je ogromno primerov posesti opredeljenih kot kaznivo dejanje. "V nasprotju z načelom sorazmernosti so se začele hišne preiskave zgolj na podlagi odredb za prekrške, temelječih na anonimni prijavi." Če bi posamezniku dovolili, da za lastne potrebe goji manjšo količino, ne bi bilo z ničemer poseženo v pravice in interese drugih, ampak le v interese farmacevtskih lobijev, lahko preberemo v njeni pritožbi na vrhovno sodišče.

Ministrstvo za pravosodje je potrdilo, da "na načelni ravni ni nobenih ovir, da se pri pregonu prekrškov ne bi uporabilo tudi predmetno preiskovalno dejanje", hkrati pa tudi, da odločbe sodne veje oblasti in s tem tudi omenjena sodba vrhovnega sodišča vežejo vse državne organe. Možno rešitev za poenotenje prakse vidijo v natančni opredelitvi količine posedovane konoplje. Zanimivo je stališče ministrstva do dekriminalizacije konoplje, ker pri njej ne vidi zadržkov, in to "ne zgolj v zdravstvene, temveč tudi v tako imenovane re-kreativne namene, kolikor gre za medicinsko jasno izkazano stali-

šče, da določena količina konoplje ne škodi zdravju". Sledeč mnenjem in ugotovitvam uglednih mednarodnih strokovnjakov (na primer dr. Lumírja Ondřeja Hanuša), da konoplja za odraslega, psihično zdravega človeka ni škodljiva in je nasploh eno najbolj varnih terapevtskih sredstev, torej lahko kmalu pričakujemo spremembe na bolje. A kot so dodali, sta tukaj bolj pomembni stališči ministrstva za zdravje in ministrstva za kmetijstvo.

Nekoliko drugačno stališče do opredelitve količine posedovane konoplje ima vrhovno državno tožilstvo: "Količina najdene droge je le ena izmed okoliščin, ki lahko kažejo na namen prodaje, zato tudi ni mogoče postavljati splošnih meril o tem, do katerih količin ne gre za kaznivo dejanje." Pri tem je treba upoštevati okoliščine na strani osumljenca pri posameznem primeru in celo okolje, v katerem je bilo dejanje storjeno. Dodali so, da se zavedajo tveganj, povezanih z "nepotrebnim pregonom pojavov nizke družbene nevarnosti", misleč prav tiste, ki konopljo posedujejo in uporabljajo za lastne potrebe. In potrdili so, da so zato izdali priporočila tožilstvom, kako takšne primere obravnavati. "Bagatelne primere naj se obravnava v prvi vrsti v okviru prekrškov, v primerih bolj nevarnih dejanj pa se izbira načina kazenskega pregona in načrtovan izid postopka prilagodita teži storjenega dejanja." Kot dodatno merilo pri presoji utemeljenosti naj bi državni tožilci upoštevali tudi sodbo vrhovnega sodišča.

Kaj dovoljeno, kaj prepovedano

Vlada je na predlog ministrstva za zdravje pred kratkim sprejela novo spremembo uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog, ki je v drugo skupino (za uporabo v medicini dovoljenih drog) poleg sintetičnih kanabinoidov zdaj postavila tudi ekstrakte iz konoplje. A s pridržkom, da so dovoljeni le tisti, ki so skladu z EU in slovensko zakonodajo o zdravilih in bodo prestali postopek registracije pri Javni agenciji za zdravila in medicinske pripomočke. To pomeni, da bodo na voljo zgolj prek farmacevtske industrije, kar odpira vprašanja: kdaj sploh, po kakšnih cenah, za

katero boleznijo in nenazadnje, zakaj ljudje zase ne bi mogli poskrbeti sami.

Zakaj so rastlino še naprej pustili v prvi skupini, na ministrstvu razlagajo z mednarodnimi konvencijami iz let 1971, 1972 in 1988, ki jih je podpisala že Jugoslavija. Torej, še preden so sploh odkrili endokanabinoidni sistem, ki dokazuje, da naše lastno telo proizvaja in se zdravi s skoraj identičnimi snovmi, kot jih vsebuje konoplja - endokanabinoidi, in preden je prišlo do bistvenega povečanja dokazov o njenih zdravih potencialih. V prvi skupini še naprej ostaja tudi konopljin smola, čeprav mednarodni strokovnjaki in opazovalci ugotavljajo, da je ta najbolj zdravilna in ob pravilni uporabi neškodljiva. "Zdravila morajo biti za bolnika varna, učinkovita in kakovostna in v tem primeru, glede na možna tveganja, jih mora predpisati zdravnik. Nedopustno je namreč, da ljudje v stiski opuščajo zdravljenje, ki jim ga predpiše zdravnik, in posežejo po preparatih, ki ne ustrezajo strokovnim zahtevam, niso pod nadzorom strokovnih institucij in jih ponujajo posamezniki brez strokovnih licenc in za oderuške cene," vztrajajo pri ministrstvu.

A oderuške cene, ki jih ministristvo omenja, so možne tudi pri farmacevtskih preparatih, kar se že dogaja v tujini. Preden pa se praksa zdravljenja s konopljo znova vzpostavi, bo mnogo ljudi še naprej ostalo brez potencialno zelo učinkovitega zdravila, ki bi si ga lahko po mnogih indicijah vsaj v dovolj kakovostni meri, če že ne po vseh rigoroznih pravilih agencij in ministrstev, vzgajili sami, pri tem pa nikomur škodili. Na ministrstvu diplomatsko odločitve premikajo v nejasno bodočnost, ker čakajo na "odprto in strpno ter znanstveno in strokovno podprto debato". A kaj, ko za zdaj niti sami ne upoštevajo tujih in domačih znanstvenih ugotovitev, saj obstaja na tisoče raziskav in praktičnih primerov, ki pričajo o zdravilnosti konoplje, prav tako pa o njeni neškodljivosti v primerjavi s številnimi drugimi farmacevtskimi izdelki. Po indeksu LD50, ki priča o smrtni dozi določene snovi za človeka, ta je pri aspirinu 1:20, pri konoplji pa se po ocenah giblje med 1:20.000 in 1:40.000, kar pomeni, da je vsaj ti-

sočkrat manj nevarna kot aspirin. Medtem pa v Sloveniji od leta 2014 dovoljujemo uporabo sintetičnih kanabinoidov, ki so za razliko od konoplje že terjali smrtne žrtve, na njihovo potencialno nevarnost pa so opozorili tudi številni strokovnjaki na nedavni Slovenski konferenci o odvisnostih SEEA.

"Nedvomno bi bilo konopljo dobro predstaviti v celoti v drugo skupino, s tem bi omogočili njeno uporabo v zdravstvene namene in elegantnejše predpisovanje. Pridružili bi se redkim državam v svetu, ki imajo pravilno urejeno regulacijo na tem področju: Kanadi, Izraelu, Češki in Urugvaju. Veliko težje pa je vprašanje sprememb na področju gojitve konoplje za lastne potrebe in omogočanje nakupa konoplje v posebnih trgovinah. To zna biti za Slovenijo zelo težka odločitev," je pojasnil dr. Milan Krek z Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) in dodal, da je zato treba debato o medicinski in rekreativni rabi ločiti. "Malo je znano, da v Sloveniji nekateri zdravniki zdravijo s preparati na osnovi konoplje že od leta 2005. Konoplja je zagotovo koristna rastlina, a žal ima tudi stranske učinke, ki pa človeku vedno ne koristijo. Obe plati medalje se intenzivno raziskujeta." Krek še dodaja, da nam interpretacija mednarodnih konvencij danes veliko dopušča, a tega ne izkoristimo. Njegov kolega z NIJZ dr. Dušan Noliml dodaja: "Raziskovalci že dolga leta opozarjajo, da so pri nas najbolj škodljive droge alkohol, tobak, heroin in kokain. Alkohol povzroči največ škode, ker je raba tako razširjena in potrošnja prevelika. Predlagane spremembe slovenske razvrstitve ne odražajo teh groženj javnemu zdravju. Prej neke politične interese. Upoštevanje znanosti bi drastično poseglo v te interese ter spremenilo sedanje politike do prepovedanih drog, nekaterih farmacevtskih zdravil, alkohola in tobaka. Posebno poglavje je konoplja, ki bi jo kazalo premakniti v povsem novo skupino reguliranih rastlin, da bi jo lahko raziskovali ter razvijali zdravila in številne druge izdelke."

Stranke neusklajeno in po polže

Parlamentarne stranke se spreminjanja zakonodaje na tem področju lotevajo po polže, neusklajeno in mlačno, saj se bojijo in borijo za

politične točke. Sredi usklajevanja pravilnika o gojenju medicinske konoplje - ki je za zdaj še zelo neživljenjski in bi, kot priznava tudi predlagateljica, Združena levica, omogočil gojenje le velikim podjetjem in ga bodo zato še spreminjali - so Socialni demokrati v javno debato predložili zakon o regulaciji rastline konoplje in njenih derivatov. "Za pripravo zakona smo se odločili, ker je dozorel čas. Zgodba s konopljo in nedelujočo prohibicijo se vleče že predolgo," je pojasnil Gorazd Prah. Kako previdno so se lotili tega občutljivega področja, kaže že to, da so pripravili dva predloga. Prva, blažja različica bi določila količino konoplje, ki se ne preganja, na 10 gramov, za bolnike pa ob zdravniškem potrdilu po potrebi tudi več. Če bi to mejo presegli, bi sledile za posameznike drakonske kazni v višini 1000 evrov. Konopljo in preparate bi bolnikom lahko dajale le lekarne na recept, prepovedano pa bi jo bilo podariti.

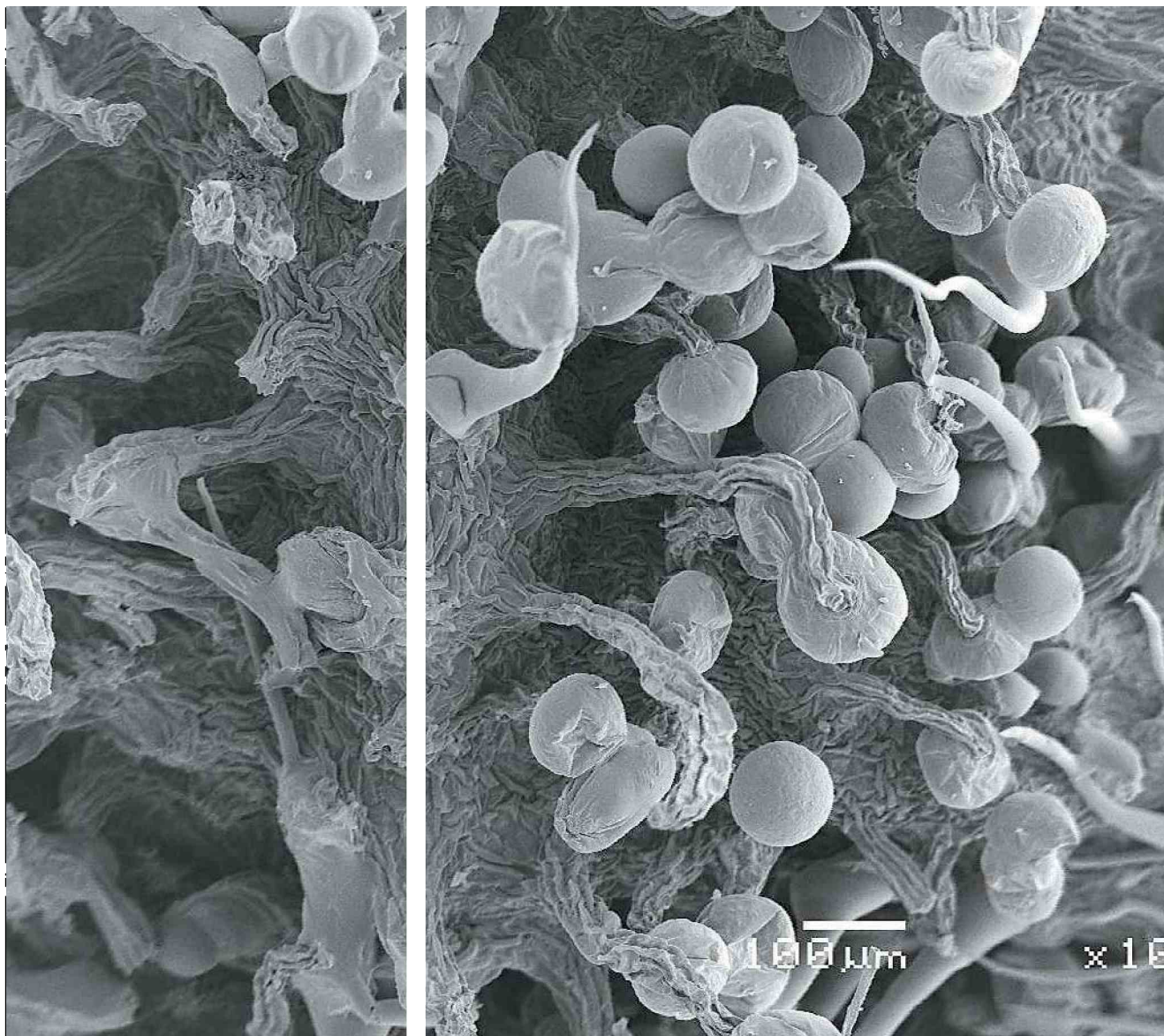
Druga različica predvideva legalizacijo konopljinih socialnih klubov in gojenje za lastno uporabo v njihovem okviru, ob tem pa tudi pomoč pri uporabi konoplje s strani pooblaščenih oseb. A je v predlogu pristal tudi zelo sporen člen, po katerem bi se uporabniki, ki gojijo konopljo, morali prijaviti na pristojni policijski postaji. Še naprej bi konopljo v medicinske namene lahko izdajale zgolj lekarne na recept, klubi pa bi se morali ravnati po pravilniku o gojenju, ki bi ga določil minister za zdravje. Če bi bil takšen, kot se zdaj pripravlja, in ki predvideva lastno varnostno službo, sistem varnostnih kamer in do podrobnosti določene druge varnostne procedure, bi s tem praktično onemogočili nastanek klubov, saj bi bilo spoštovanje teh pravil zanje gotovo prevelik logistični in finančni zalogaj. Klubi prav tako ne bi smeli dajati svojim uporabnikom smole, ki bi presežala 20 odstotkov vsebnosti THC, medtem ko se ljudje trenutno zdra-

vijo tudi z do 95-odstotno smolo, ki naj bi bila potrebna predvsem pri težjih bolezenskih stanjih, kot so rakava obolenja.

"Konoplja je zelo kompleksna tema in ne da se je urediti z enim samim zakonom, saj ne gre za enotno uporabo. Zato smo se lotili urejanja v treh korakih. V industrijske namene smo jo že uredili, v medicinske se ureja, tretji korak pa bo rekreativna raba. Vedoč, da je problematika medicinske rabe zelo kompleksna in da nas bo šest poslancev samih zelo težko kaj spreminilo, smo v delovno skupino povabili predstavnike SMC, Desus, SD in skupine nepovezanih poslancev. S tem smo si zagotovili večino, da bi skupaj uskladili pravilnik, že prej pa smo se eno leto intenzivno usklajevali s civilno družbo in ministrstvom za zdravje. Sredi tega procesa pa so na žalost SD izleteli s svojim, neusklajenim predlogom zakona. Bojim se, da bo s tem narajena precejšnja škoda regulaciji konoplje in da se bo stvar še upočasnila, ker ljudje dobivajo občutek, da se borimo le za politične točke," je pojasnil Violeta Tomič, parlamentarka iz vrst Združene levice, ki je tudi predlagala, da se konoplja kot celota prestavi iz prve skupine prepovedanih drog v drugo.

Tudi Društvo Onej, član Odbora za konopljo OKO, je kritično do SD-jevega predloga. "Nepriimeren je, ker se moraš registrirati kot uporabnik. To le širi stigmatizacijo, saj bodo te podatke imeli na policiji, na centru za socialno delo in drugod. Del tega predloga pa je tudi pravilnik o gojenju medicinske konoplje, kjer so zahteve popolnoma neživljenjske," je pojasnil Božidar Radišič. Pogreša predvsem možnost samooskrbe in meni, da je zakon zato pisan na kožo farmaciji. Odbor so ustanovili s somišljeniki, ker njihovim željam doslej niso prisluhnili ne v političnih strankah in ne pri zvezi nevladnih organizacij, ki je vključena v

uskajevanja. "Ko zakon ni vnaprej usklajen, pride skozi proceduro, če sploh, kot skrupovalo. Takšen kot je, pa glede na sodbo vrhovnega sodišča sploh ni potreben," je zaključil Radišič. Tudi Krek meni, da gre za ponesrečen poskus, ki verjetno ne bo sprejet v parlamentu. "Imam vrsto vprašanj v zvezi z njim, nanje pa ne dobim zadovoljivih odgovorov. V javnosti se prikazuje kot velik korak na področju legalizacije, potem pa njegovi kreatorji sami javno povedo, da gre za regulacijo. Pojasnila k zakonu so preskromno napisana, da bi bilo mogoče kasneje, ko se bo zapletalo pri izvajanju, ugotavljati, kaj je v resnici hotel narediti. Popolnoma nesmiselno pa je z njim regulirati medicinsko konopljo, saj se jo da ustrezno urediti z obstoječo zakonodajo." Ob takšnem predlogu se celo sprašuje, če so SD dokončno tudi odkrito prestopili na neoliberalistično pot, saj v njem vidi interese kapitala, da bi s konopljo koval velike dobičke. ● Indeks LD50, ki priča o smrtni dozi določene snovi za človeka, pri aspirinu znaša 1:20, pri konoplji pa se po ocenah giblje med 1:20.000 in 1:40.000, kar pomeni, da je vsaj tisočkrat manj nevarna kot aspirin

← Trihomi, žleze v cvetu zrele konopljine rastline, ki izločajo smolo s kabinoidi, pri 100-kratni povečavi pod mikroskopom Foto: Janez Zavašnik, CEMM, Inštitut Jožefa Stefana

Za dokaz naklepnega dejanja je treba ugotoviti tudi obstoj drugih okoliščin, ki kažejo na to, da pridelava konoplje ni namenjena samo obdolženčevi lastni uporabi.
Foto: PU Nova Gorica